

B&W-nota

programma : 4. Bestuurlijk Winterswijk
beleidsveld : 4.1 Bestuur, organisatie en dienstverlening
onderwerp : Ruimtelijk Perspectief Achterhoek

voorstel : De gemeenteraad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek, bestaande uit het Toekomstverhaal Achterhoek 2100 en de Handleiding Toekomstverhaal Achterhoek 2100-RPA.
2. De intentie uit te spreken om samen met de acht Achterhoekse gemeenten en het Waterschap de regionale ruimtelijke opgaven op basis van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek op te pakken.

besluit : - zie pagina 2.

behandeld door: S. Simmelink team: Omgeving collegiaal overleg gepleegd met: B. Roeterdink, A. Schoemaker van team: Omgeving teammanager: R. Berendsen manager: H. Aarnink	openbaarheid: ☐ openbaar (met uitgestelde publicatie) ☒ openbaar (directe publicatie) ☐ niet openbaar ☐ geheim (art. 87 Gemeentewet) kritische termijn voor besluitvorming: ☐ nee ☒ ja, vanwege: vaststelling van het RPA in Achterhoek Raad op 15 december 2025.
financiële consequenties: ☒ Nee ☐ Ja, gedekt in de begroting ☐ Ja, niet gedekt in de begroting, dekking via: ☐ Ja, anders: ____	portefeuillehouder: G.E. Visser
communicatie via: ☐ persbericht ☒ anders, nl. via de Regio 8RHK ☐ n.v.t	naar gemeenteraad: ☐ nee ☐ ja, ter informatie ☒ ja, ter besluitvorming (via raadscommissie)

bijlagen:

Nummer	Omschrijving	Openbaar
1.	Toekomstverhaal Achterhoek 2100	ja
2.	Handleiding Toekomstverhaal Achterhoek 2100 - RPA	ja
3.	Raadvoorstel Ruimtelijk Perspectief Achterhoek	ja
4.	Concept raadsbesluit Ruimtelijk Perspectief Achterhoek	ja

besluit

onderwerp: Ruimtelijk Perspectief Achterhoek

behandeld door: S. Simmelink

datum besluit door college B&W: 28 oktober 2025

besluit:

De gemeenteraad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek, bestaande uit het Toekomstverhaal Achterhoek 2100 en de Handleiding Toekomstverhaal Achterhoek 2100-RPA.
 2. De intentie uit te spreken om samen met de acht Achterhoekse gemeenten en het Waterschap de regionale ruimtelijke opgaven op basis van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek op te pakken.
-

overwegingen college indien besluit afwijkend is van het ambtelijk voorstel:

paraaf secretaris:	
--------------------	--

B&W-nota

aanleiding:

Het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek (RPA) is een gezamenlijk toekomstbeeld voor de regio tot 2100. Het document bevat een toekomstverhaal, uitgangspunten en een handleiding en is bedoeld als basis voor regionale samenwerking bij ruimtelijke opgaven. Gemeenteraden worden gevraagd de intentie uit te spreken om deze opgaven gezamenlijk op te pakken. Het RPA biedt input voor provinciale en landelijke plannen en vormt een bouwsteen voor de Achterhoekvisie 2050. Er zijn geen directe financiële gevolgen verbonden aan dit besluit, maar voor het vervolgtraject zijn wel middelen nodig. Het toekomstverhaal is richtinggevend en geen vastlegging van beleid. In 2026 wordt een ruimtelijk programma opgesteld om uitvoering te geven aan het RPA.

Totstandkoming RPA

In opdracht van de Achterhoek Board is binnen de regionale samenwerking een Ruimtelijk Perspectief Achterhoek (hierna RPA) opgesteld. In 2024 is in het proces een tussenproduct vastgesteld, namelijk de 'Contourenschets RPA'. Uw raad is hierover op 23 januari 2025 via een informatieve sessie bijgepraat. Vervolgens heeft het bureau BVR de opdracht gekregen om het voorliggende RPA op te stellen. In dat proces is gewerkt met vier gelijkwaardige toekomstscenario's om het gesprek over de toekomst van de regio te voeren. Daaruit zijn rode draden gehaald met een advies over de gewenste ontwikkeling en richtinggevende uitgangspunten. In de raadsinformatiebrief in maart is aangegeven dat ook de raad een rol heeft in besluitvorming. Daarom ligt dit voorstel voor.

De Winterswijkse context

Binnen de regionale samenwerking is aan het RPA gewerkt met de Stuurgroep RPA, waarin elk gemeente en het waterschap met bestuurders zijn vertegenwoordigd. Voorliggend voorstel en de stukken zijn daar voorbereid, om in elke gemeenteraad hetzelfde voorstel ter besluitvorming voor te leggen. Daarnaast zal iedere raad het RPA ook vanuit de eigen gemeentelijke context bekijken. In het RPA zijn veel thema's en uitgangspunten terug te herkennen die ook in de ontwerp-omgevingsvisie voor de bebouwde kom en de omgevingsvisie buitengebied van Winterswijk voorkomen.

Zo is een centraal uitgangspunt in het RPA het actief inzetten op het verbreden van de economie en dubbele verjonging. Ook blijft de innovatieve maakindustrie belangrijk en wordt er daarom extra ruimte voorzien voor preproductiehallen, opslag en testlocaties. Hierbij blijft oog voor wat in het RPA de "Achterhoek Stijl" genoemd wordt, met principes voor gebouwde omgeving, buitenruimte en landelijk gebied. Dit komt overeen met de Winterswijkse wens om de eigen kwaliteit en identiteit dat gevormd wordt door onder andere het landschap en erfgoed te behouden. De Achterhoek neemt in het RPA een centrale positie in de Euregio in, wat past bij de Winterswijkse gewoonte om voor samenwerking ook over de grens te kijken.

Voor Winterswijk belangrijke onderwerpen zoals een gezonde leefomgeving en brede welvaart zijn minder terug te herkennen in het RPA. Dit is om twee redenen: ten eerste zal het RPA de ruimtelijke bouwsteen vormen voor de geactualiseerde Achterhoekvisie 2050 waarin deze thema's wel terugkomen, net zoals in de huidige Achterhoekvisie 2030. Daarnaast kunnen gemeenten de opgaven rond de gezonde leefomgeving deels zelf binnen hun gemeentegrenzen oppakken.

Kortom: in het RPA komen veel regionale thema's voor die ook in Winterswijk leven. Het RPA zal het makkelijker maken om met ambities op deze thema's aansluiting te vinden bij regionale, provinciale en landelijke processen.

voorstel:

De gemeenteraad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek, bestaande uit het Toekomstverhaal Achterhoek 2100 en de Handleiding Toekomstverhaal Achterhoek 2100-RPA.
2. De intentie uit te spreken om samen met de acht Achterhoekse gemeenten en het Waterschap de regionale ruimtelijke opgaven op basis van het Ruimtelijk Perspectief Achterhoek op te pakken.

beoogd effect:

Door middel van een sterk Achterhoekse verhaal over hoe we de ruimtelijke toekomst van de regio zien, kunnen we sneller en beter reageren op ontwikkelingen bij het Rijk en de provincie Gelderland. Zoals wanneer de Achterhoekse bijdrage aan het regioarrangement, ruimtelijk arrangement en de Nota Ruimte gevraagd wordt en er zich subsidiekansen voordoen.

argumenten:

1.1 Het RPA is het gezamenlijke ruimtelijk perspectief van de regio voor de toekomst

We vinden het belangrijk om vanuit eigen kracht richting te geven aan de toekomst van de regio Achterhoek. Dat hebben we nodig om samen, 3-O breed, op te trekken in regionale (ruimtelijke) opgaven die op ons afkomen. Het RPA geeft ons handvatten om vanuit gezamenlijkheid antwoorden te geven op actuele ruimtelijke opgaven.

1.2 Het RPA is basis voor input op ruimtelijke plannen bij provincie en Rijk

Op landelijk en provinciaal niveau wordt ook gewerkt aan richting en antwoord op ruimtelijke opgaven. Dat gebeurt bij het Rijk in de Nota Ruimte (nationale omgevingsvisie) en bij de provincie in de provinciale omgevingsvisie. Daarover worden afspraken gemaakt tussen Rijk en provincie in het Ruimtelijk Arrangement. Rijk en provincie spreken regio's aan om bij te dragen aan oplossingen voor de grote ruimtelijke opgaven. Met het RPA hebben we daar een antwoord op en kunnen we regionale inbreng leveren voor de processen bij Rijk en provincie.

1.3 Het RPA vormt een ruimtelijke bouwsteen voor Achterhoekvisie 2050

De huidige Achterhoekvisie 2030 wordt geactualiseerd naar een Achterhoekvisie 2050. Het RPA vormt de ruimtelijke bouwsteen voor deze actualisatie, wat ervoor zorgt dat de inhoud integraal wordt vertaald met andere opgaven.

2.1 Gezamenlijke inspanning leveren om vervolg te geven aan het RPA

Het is voor individuele gemeenteraden niet mogelijk om het RPA vast te stellen. Dit zou namelijk betekenen dat lokale omgevingsvisies komen te vervallen. Om gezamenlijk als Achterhoek sturing te geven aan regionale ruimtelijke opgaven, hechten we in de regio wel waarde aan het uitspreken van de intentie van gemeenteraden om gezamenlijk de ruimtelijke opgaven regionaal op te pakken. Het is daarbij belangrijk te beseffen dat dit in de praktijk vraagt om geven en nemen om zo de lusten en lasten te verdelen en niet af te wentelen naar toekomstige generaties.

2.2. Het RPA als input en inspiratie voor lokale, regionale en landelijke ruimtelijke opgaven

Als regio kunnen we op basis van het RPA onze gezamenlijke input leveren aan de ruimtelijke processen die spelen bij Rijk en provincie. Het RPA biedt daarnaast inspiratie en richting hoe in de regio om te gaan met vraagstukken in het gebied en kan daarmee een bouwsteen zijn voor gemeentelijke omgevingsvisies.

kanttekeningen:

1.1 Wordt hiermee de toekomst van de regio Achterhoek vastgelegd?

Het toekomstverhaal schetst een vergezicht met een beeld voor 2100. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling hiermee de toekomst vast te leggen. Het geeft ons richting over waar we gezamenlijk naartoe willen werken door noodzakelijke veranderingen te benoemen. Gedurende het verdere proces en de uitwerking blijven we uiteraard de toekomstdroom evalueren en anticiperen op ontwikkelingen die zich voordoen.

1.2 De Ontwerp Nota Ruimte van het Rijk ligt op dit moment ter inzage, kan het RPA hier nog aan bijdragen?

Regionaal wordt overwogen een zienswijze in te dienen op de Ontwerp Nota Ruimte. Ook binnen de gemeente Winterswijk wordt ambtelijk een zienswijze voorbereid. Het intensieve proces dat we in de regio Achterhoek hebben doorlopen om tot het RPA te komen wat nu voorligt is helpend om een breed gedragen regionale zienswijze te kunnen opstellen.

2.1. Is uitvoering van het RPA geborgd voor de toekomst?

Het voorliggende RPA is een stip op de horizon richting 2100 om naartoe te werken. Met het (laten) vaststellen daarvan door de Achterhoek Raad hebben we geen zekerheid dat we binnen de regionale samenwerking daar ook uitvoering aan geven. Door een ruimtelijk programma op te stellen voor de komende jaren kunnen we borgen dat we hiermee aan de slag gaan, hierin wordt ook de signaleringskaart meegenomen (de regiokaart over hoe we rekening kunnen houden met water en bodem sturend in onze ruimtelijke processen). Hierin kunnen concrete acties worden beschreven voor de komende jaren, om zo richting de stip van 2100 te werken. Deze opdracht wordt gevraagd aan de Achterhoek Raad.

2.2 Hoe zorgen we voor capaciteit voor de vervolgoopdracht?

Om het ruimtelijk programma 3O-breed op te zetten en uit te voeren is capaciteit nodig zowel bij de 8HRK Ambassadeurs, regiogemeenten als waterschap. Het is van belang dat gemeenten, regio 8RHK en waterschap financiële ruimte hiervoor kunnen inzetten (mensen en/of middelen). Daarbij gaat het zowel om tijdelijke middelen als subsidies (onder meer een mogelijke subsidie van de provincie Gelderland), als ook structurele middelen voor duurzame uitvoering van taken als coördinatie en lobby.

financiën:

Dit besluit leidt niet direct tot een vraag om financiële middelen.

Dat is wel het geval voor het opstellen van het eerdergenoemde programma dat voortvloeit uit het RPA. Bij die opdracht wordt te zijner tijd ingegaan op de bijbehorende financiën.

Het RPA maakt het makkelijker voor de regio Achterhoek om te reageren op subsidiekansen, bijvoorbeeld zoals die voortvloeien uit het provinciale regioarrangement.

communicatie:

Communicatie zal plaatsvinden naar aanleiding van het besluitvormingsproces in de Achterhoek Board en Achterhoek Raad. De communicatie wordt verzorgd door de Regio 8RHK.

betrokkenenparagraaf:

In januari en februari zijn de Achterhoekse gemeenteraden bijgepraat over de Contourenschets RPA en het vervolgproces. Vragen en opmerkingen vanuit de raden tijdens deze sessies zijn meegenomen in het vervolgproces.

In mei 2025 heeft de Dag van de Achterhoek plaatsgevonden waarbij gemeenteraadsleden, bestuurders, en andere 3O-partners door middel van vier scenario's konden meedenken over de toekomst van de Achterhoek.

In augustus 2025 heeft een sessie met jongeren plaatsgevonden om hun ideeën over de toekomst van de Achterhoek en het RPA te raadplegen. Dit alles heeft inhoudelijk vormgegeven aan het RPA.

relatie met andere besluitvorming/projecten/beleid:

Het RPA dient als inspiratie voor de gemeentelijke omgevingsvisies. Daarnaast zal het worden ingezet wanneer de provincie Gelderland of het Rijk inhoudelijke bijdragen vraagt aan de regio Achterhoek over ruimtelijke processen zoals het regioarrangement, ruimtelijk arrangement en de Nota Ruimte. Tot slot vormt het de ruimtelijke bouwsteen van de Achterhoekvisie 2050.

vervolg:

Het toekomstverhaal geeft een richting waar we met elkaar als regio naar toe willen werken. Zowel de nieuwe gemeenteraden en de nieuwe Achterhoekraad worden meegenomen in het toekomstverhaal en het ruimtelijk programma dat in 2026 wordt opgezet. De gemeenteraad kan nog eventuele inhoudelijke of procesmatige aandachtspunten voor de uitwerking van het ruimtelijke programma meegeven aan de Achterhoek Board- en Raad.
